

คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่¹

พรรณิดา ชันธพัทธ์²

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความด้านภาษาศาสตร์ ซึ่งได้กล่าวถึง วิธีการยืมคำในภาษาบาลี-สันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ ลักษณะคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่ และปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ โดยได้เลือกศึกษาข้อมูลจากเอกสารภาษาไทยใหญ่ ได้แก่ Shan – English Dictionary , Picture Dictionary และพจนานุกรมภาษาไทย-ไทย รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในเอกสารโดยการสัมภาษณ์ผู้ออกภาษาชาวไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ในด้านวิธีการยืมคำในภาษาบาลี-สันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่นั้นมีหลายวิธี ได้แก่ การทับศัพท์ และการยืมคำบาลี-สันสกฤตผ่านภาษาพม่า ในด้านลักษณะคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่ก็มีในหลายลักษณะ ได้แก่ คำยืมที่เป็นคำเดี่ยว คำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างภาษาไทใหญ่กับคำยืมบาลี-สันสกฤต และคำยืมที่เป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมบาลี-สันสกฤตกับคำยืมในภาษาอื่น ซึ่งได้แก่ ภาษาพม่า และภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เมื่อมีการยืมคำเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่แล้วก็จะมีการเรียงลำดับคำตามแบบภาษาไทใหญ่ คือ ส่วนหลักอยู่หน้า ส่วนขยาย ในด้านปัจจัยที่ทำให้เกิดการนำคำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านศาสนา ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ปัจจัยทางการศึกษา และปัจจัยด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี ซึ่งคำยืมที่มาจากเทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์สมัยใหม่นี้ หลายคำก็เป็นคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตที่นำมาประสมกับคำไทใหญ่

คำสำคัญ: 1. คำยืม 2. ภาษาบาลี-สันสกฤต 3. ภาษาไทใหญ่

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

² อาจารย์ ดร.ประจำกลุ่มวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ อีเมล oatcmu@hotmail.com

Pali-Sanskrit borrowings in Shan Language

Phannida Khanthaphad³

Abstract

This linguistic article discusses how to adopt Pali-Sanskrit borrowings in Shan, features of Pali-Sanskrit borrowings in Shan, and factors in borrowing Pali-Sanskrit words in Shan, based on data from Shan resources, including Shan – English Dictionary, Picture Dictionary, and Shan – English Dictionary. The collected data were corrected by Shan informants living in Chiang Mai. The research revealed that various methodologies are used for borrowing Pali-Sanskrit words in Shan, which include transliteration, and the borrowing of Pali-Sanskrit through Burmese language. Many features are found in Pali-Sanskrit borrowings in Shan, which are single Pali-Sanskrit words, the compounds of Shan and Pali-Sanskrit borrowings, and compounds of Pali-Sanskrit borrowings and other borrowing words, such as, Burmese borrowings and English borrowings. Pali-Sanskrit borrowings in Shan have the Shan word order – the head precedes the modifier. Factors in Pali-Sanskrit borrowings in Shan include religion, cultures relating to Buddhism, education, as well as modernity and technology that lead to new innovations. Many of the borrowing words that derive from new innovations also come from the compounds of Pali-Sanskrit borrowings and Shan.

Keyword: 1. Borrowings 2. Pali-Sanskrit 3. Shan Language

³Lecturer, Ph.D. at Thai and Eastern Language Section, Faculty of Liberal Arts, Maejo University, Chiang Mai, Thailand. E-mail address: oatcmu@hotmail.com

บทนำ

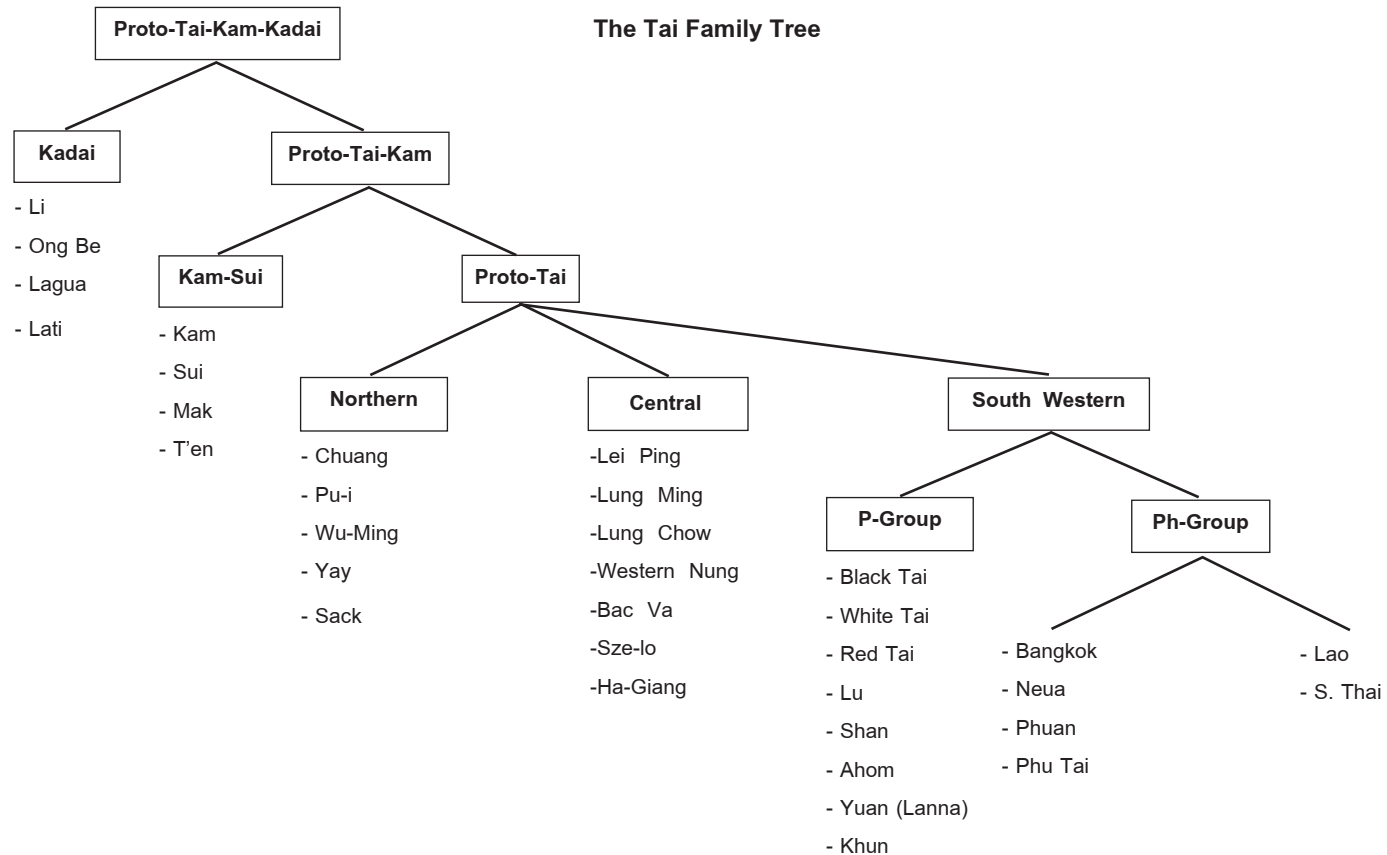
ไทใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของชนชาติไท มีถิ่นฐานกระจายอยู่ในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวไทใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่มากที่สุดในรัฐฉานทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสหภาพเมียนมาร์ รัฐฉานมีอาณาเขตทิศเหนือจรดรัฐกะฉิ่นในสหภาพเมียนมาร์ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือจรด แคว้นสิบสองปันนาในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ทิศตะวันตกจรดมณฑลสะแกงและเมืองมณฑลเหล่ย์ของสหภาพเมียนมาร์ ทิศตะวันออกจรดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันออกเฉียงใต้จรดจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่และแม่ฮ่องสอนของไทย และทิศใต้จรดรัฐกะยาของสหภาพเมียนมาร์

ชาวไทใหญ่เรียกตนเองว่า คนไต ส่วนคำว่า “ไทใหญ่” เป็นคำที่คนไทยในประเทศไทยใช้เรียกกัน แต่สำหรับคนต่างชาติจะเรียกว่า ชาน หรือ ฉาน ตามแบบภาษาพม่า ชาวไทใหญ่เหล่านี้บางส่วนได้เคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดต่าง ๆ ของไทย โดยเฉพาะในเขตจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เป็นต้น ซึ่งบางคนก็ได้สัญชาติไทยในที่สุด

ทางด้านภาษาของชาวไทใหญ่ Wanna Jantanakom (1983: 2) กล่าวว่า ชาวไทใหญ่ในประเทศไทยมักใช้ภาษาของตนเองที่เรียกว่า ความไต หรือ ภาษาไต ในการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน จากแผนที่ภาษาในประเทศไทยแสดงให้เห็นว่า มีชาวไทใหญ่ที่พูดภาษาไทใหญ่กระจายอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย ดังนี้

1. อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. อำเภอแม่สาย อำเภอฝาง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอพร้าว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
3. อำเภอเมือง อำเภอปาย อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
5. อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
6. อำเภอวังทรายพูน อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

ภาษาไทใหญ่จัดอยู่ในภาษาตระกูลไท (Tai Language Family) กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ และเป็นภาษาไทกลุ่มลี้ดิล ป. เช่นเดียวกับภาษาล้านนา ไทขิ่น ไทลื้อ ไทอาหม ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (Fang Kuei Li cited in Pankhuenkhat, 1982: 25)

จากแผนภูมิจะเห็นว่า Li เรียกภาษาไทใหญ่ว่า Shan คำว่า ชาน นี้ Banchob Panthumetha (1983: 14) กล่าวไว้ดังนี้ คำว่า “ชาน” นั้นเขา (คนไทในรัฐชาน) ไม่นิยมเรียกกัน ทั้งที่พูดถึงคำว่าชานแล้วจะต้องหมายถึงคนไทในรัฐชานเท่านั้น คำว่า “ชาน” จึงมีไว้ใช้เป็นทางการและดูเหมือนจะเป็นคำที่พม่าใช้เรียกคนไทในรัฐนี้ เพราะเจ้าของถิ่นกล่าวว่าคำเดิมก็คือ “สยาม” นั่นเอง หากแต่พม่าออกเสียงคำที่มี “ม” สะกดเป็นแม่กน สยามจึงกลายเป็น ชาน ไป ข้อสันนิษฐานนี้ Chit Phumisak (2001: 5-19) กล่าวว่า เป็นความจริง ในภาษาพม่าเขียนคำว่า ชาน โดยใช้รูปอักษร &Srf; ถ้าถ่ายเสียงเป็นภาษาไทยก็จะเป็น รหฺมะะ ตั๊ว ร นั้น พม่าออกเสียงเป็น ย และเมื่อ ย หออกเสียงควบกล้ำกันจะออกเสียงเป็นกึ่ง ช กึ่ง ช และการที่พม่าออกเสียง ชาน (แม่กน) แต่เขียนชาม (แม่กม) เป็นการยืนยันอย่างที่ว่าคำดั้งเดิมนั้นต้องเป็นเสียง แม่กมและพม่าพยายามที่จะถ่ายเสียงคำเรียกชนชาติไตที่เป็นเสียงแม่กมเหล่านั้นนั่นเอง ฉะนั้นคำว่า ชาน - สยาม (หรือคำว่า เชม ในภาษามอญ) จึงเป็นคำเดียวกัน เป็นแต่เพียงเพี้ยนกันไปตามลิ้นภาษาและมีขอบเขตแห่งความหมายแตกต่างกัน กาลเวลาผ่านไป ชื่อของชนชาติไตก็เลยเกิดแยกเป็นสองคำเด็ดขาดคือ ชาน (Shan) กับ สยาม (Siam) ซึ่งแทบจะไม่เห็นร่องรอยว่าเป็นคำเดียวกัน คำว่าชาน (Shan) ทั้งในภาษาพม่า และอังกฤษจึงมีความหมายครอบคลุมถึงชนชาติไต-ไททั้งหมดที่อยู่นอกกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและนอกอาณาเขตของลาว นอกจากนี้ยังมีชื่อที่ชนชาติอื่นใช้เรียกแตกต่างกันออกไป เช่น ชาวไทยภาคกลางและชาวล้านนาในอดีตมักเรียกชาวไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยว่า “เงี้ยว” ซึ่งชื่อดังกล่าวนี้มีนัยถึงการดูแคลนและชาวไทใหญ่เองไม่ชอบที่จะให้เรียกเช่นนั้น ส่วนชาวไทใหญ่จะเรียกตนเองว่า “ไต” หรือ “ไท”

ภาษาไทใหญ่ เป็นภาษาตระกูลไทซึ่งจัดเป็นภาษาคำโดด กล่าวคือ คำดั้งเดิมในภาษาเป็นคำพยางค์เดียว แต่เมื่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและวงศัพท์มีไม่เพียงพอ ก็ต้องมีการสร้างศัพท์ใหม่ด้วยการนำคำยืมในภาษาต่างประเทศมาใช้ และหนึ่งในคำยืมที่มีอิทธิพลต่อภาษาไทใหญ่มากก็คือ คำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤต Senee Wilawan (1977: 59) กล่าวถึง ภาษาบาลีและสันสกฤตว่า “เป็นภาษาโบราณของอินเดีย ไม่ปรากฏชัดว่าเคยเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันของชนในแคว้นใดของอินเดีย เป็นภาษาหนังสือแต่อย่างเดียว ภาษาบาลีใช้เรียบเรียงเรื่องศาสนาพุทธฝ่ายหินยาน ส่วนภาษาสันสกฤตใช้เรียบเรียงเรื่องศาสนาพราหมณ์ ศาสนาพุทธฝ่ายมหายาน ตลอดจนวรรณคดีและสรรพวิชาการของอินเดียโบราณ” อย่างไรก็ตามวิธีการยืมคำบาลี-สันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทใหญ่นั้นมีหลายวิธีด้วยกัน คือ การทับศัพท์โดยตรง และการยืมคำบาลี-สันสกฤตผ่านภาษาพม่า ซึ่งทำให้เสียงของคำเปลี่ยนไปจากรากศัพท์เดิม ทั้งนี้ในการยืมคำนั้นผู้วิจัยพบลักษณะเด่นหลายประการ

ที่สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ลักษณะทางการเมือง สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ไทใหญ่ ลักษณะเด่นเหล่านี้สามารถศึกษาได้จากวิธีการยืมคำ ลักษณะคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤต และปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบหาเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สืบหาเอกสารสิ่งพิมพ์ภาษาไทย ที่ใช้อักษรและอักขรวิธีในรูปแบบใหม่
3. ศึกษาข้อมูลเฉพาะคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตที่ปรากฏในเอกสารภาษาไทย โดยใช้หลักการจำแนกคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2554
4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในเอกสาร โดยการสัมภาษณ์ผู้ออกภาษาชาวไทใหญ่ใน จ.เชียงใหม่
5. รวบรวมและจัดบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในบัตรบันทึกข้อมูล โดยจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของคำยืม
6. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารมาศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

1. วิธีการยืมคำภาษาบาลี-สันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่

วิธีการยืมคำภาษาบาลี-สันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่นั้นมีทั้งที่เป็นการยืมแบบทับศัพท์ และการยืมคำภาษาบาลี-สันสกฤตผ่านภาษาพม่า⁴

ตัวอย่างคำยืมแบบทับศัพท์ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร ⁵	ความหมาย
သမာပတ်;	/sa-maü ² -paüt ³ /	‘สมาบัติ’
ဓမ္မာဓိ,	/kaüñ ² /	‘ญาณ’

⁴ การพิจารณาว่าคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตใดเป็นคำยืมทับศัพท์ และคำใดเป็นคำยืมผ่านภาษาพม่านั้น ผู้วิจัยใช้วิธีพิจารณาจากเสียงพยัญชนะและสระของคำ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเพิ่มเติมจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย (อาจารย์สมพงษ์ ไตตุ่มแก่น)

⁵ ตัวเลขที่ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ในสัทอักษร มี 5 เสียง ดังนี้

เสียง 1 ตรงกับเสียง²⁻⁴

เสียง 3 ตรงกับเสียง⁵⁻³

เสียง 5 ตรงกับเสียง³⁻³

เสียง 2 ตรงกับเสียง²⁻¹

เสียง 4 ตรงกับเสียง⁴⁻³

๑๑๑,๑๑๑; / sa-ma²-pa²ut³/ มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตว่า สมาสพุติ หมายถึง ภาวะที่จิตสงบประณีตด้วยอำนาจของการฝึกสมาธิ

๑๑๑, /ka²un²/ มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตว่า ญาณ หมายถึง ความสามารถหยั่งรู้เป็นพิเศษ

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
๑๑,๑๑๑,	/ma ² n ² -ka-la: ² /	'มงคล'
๓๑๑;๑	/ʔa-pye: ³ /	'อุปราช'

๑๑,๑๑๑, /ma²n²-ka-la:²/ เป็นคำบาลี-สันสกฤตที่รับผ่านมาจากภาษาพม่าว่า ๑๑๑ /min²-gə-la:²/ 'มงคล' หมายถึง เหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ

๓๑๑;๑ /ʔa-pye:³/ เป็นคำบาลี-สันสกฤตที่รับผ่านมาจากภาษาพม่าว่า ๑๑๑ /ʔə-pi:⁴/ 'อุปราช' หมายถึง ความผิด ,โทษ

2. ลักษณะคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่

ในด้านการยืมคำแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยใหญ่ได้อย่างชัดเจน เพราะมีการนำคำยืมในภาษาบาลี-สันสกฤตมาใช้ในการสื่อสารให้สะดวกแก่การเข้าใจกันท่ามกลางกระแสของสิ่งหรือสภาพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว คำยืมบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่จึงอาจเป็นคำยืมที่เป็นคำเดี่ยว คำยืมบาลี-สันสกฤตประกอบกับคำไทใหญ่ และคำยืมบาลี-สันสกฤตประกอบกับคำยืมในภาษาอื่น ซึ่งได้แก่ภาษาพม่า และภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตที่เป็นคำเดี่ยว เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
๑๑๑;๑๑,	/sat ³ -tsa: ² /	'สัจจะ'
๑๑๑	/sin ¹ /	'ศีล'

๑๑๑;๑๑, /sat³-tsa:²/ มาจากภาษาบาลีว่า 'สัจ' หมายถึง ความสัตย์จริง

๑๑๑ /sin¹/ มาจากภาษาบาลีว่า 'ศีล' หมายถึง ข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดการปฏิบัติกายและวาจา เช่น ศีล 5 ศีล 8

ตัวอย่าง คำยืมโดยการประสมคำระหว่างภาษาไทยใหญ่กับภาษาบาลี-สันสกฤต
เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
ဝၢင်ႈသီၣ်	/wan ⁵ -sin ¹ /	'วันพระ'
ပၢ်တြး	/pap ⁴ -ta-la: ⁵ /	'หนังสือธรรม'

ဝၢင်ႈသီၣ် /wan⁵-sin¹/ ประกอบด้วยคำว่า ဝၢင်ႈ /wan⁵/ 'วัน' เป็นภาษาไทยใหญ่ และ သီၣ် /sin¹/ มาจากภาษาบาลีว่า สิล หมายถึง ข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดการปฏิบัติกายและวาจา เช่น ศีล 5 ศีล 8 เป็นต้น ဝၢင်ႈသီၣ် /wan⁵-sin¹/ หมายถึง วันพระ

ပၢ်တြး /pap⁴-ta-la:⁵/ ประกอบด้วยคำว่า ပၢ် /pap⁴/ 'หนังสือ' เป็นภาษาไทยใหญ่ และ တြး /ta-la:⁵/ มาจากภาษาสันสกฤตว่า ธรรม หมายถึง คำสั่งสอนและหลักปฏิบัติในศาสนา, กฎหมาย คำว่า တြး /ta-la:⁵/ เป็นภาษาสันสกฤตที่ชาวไทยใหญ่รับมาจากภาษาพม่า คือ တရား /tə-ja:⁵/ แต่ได้นำมาเขียนโดยใช้ ြ /-l / ซึ่งเป็นรูปเชิงของ ရ / l / ในภาษาไทยใหญ่ แทนรูปอักษร ရ / j / ในภาษาพม่า

ตัวอย่าง คำยืมโดยการประสมคำระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤตกับ
ภาษาไทยใหญ่ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
ခုင်ႈ, ခိုဝ်း	/ku:ŋ ² -i:n ³ /	'เจริญทางชื่อเสียง เกียรติยศ'
နုၢ်ဝၢင်ႈ, ခၢ်	/ña:n ² -pha:j ¹ /	'ฉลาด'

ခုင်ႈ, ခိုဝ်း /ku:ŋ²-i:n³/ 'เจริญทางชื่อเสียงเกียรติยศ' คำว่า ခိုဝ်း /ku:ŋ²/ มาจากภาษาบาลี และ สันสกฤตว่า คุณ หมายถึง ความดีที่ประจำอยู่ในสิ่งนั้น ๆ, ความเกื้อกูล และ ခိုဝ်း /i:n³/ 'ขึ้น' เป็นภาษาไทยใหญ่

နုၢ်ဝၢင်ႈ, ခၢ် /ña:n²-pha:j¹/ ประกอบด้วยคำว่า နုၢ်ဝၢင်ႈ /ña:n²/ มาจากภาษาบาลีว่า ญาณ หมายถึง ความสามารถหยั่งรู้เป็นพิเศษ และ ခၢ် /pha:j¹/ 'คม' เป็นภาษาไทยใหญ่ နုၢ်ဝၢင်ႈ, ခၢ် /ña:n²-pha:j¹/ หมายถึง ฉลาด

ตัวอย่าง คำยืมโดยการประสมคำระหว่างภาษาพม่ากับภาษาบาลี-สันสกฤต
เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
ฉฺว้ะอึ้ะ;๒าเอ้ะ,	/cɔːŋ ⁵ -nik ³ -paːn ² /	‘ปราสาทสำหรับ ตั้งศพ’
อู่ะ;๑๐๒:	/tɔːj ⁵ -la-thaː ⁵ /	‘ขบวนรถไฟ’

ฉฺว้ะอึ้ะ;๒าเอ้ะ, /cɔːŋ⁵-nik³-paːn²/ ‘ปราสาทสำหรับตั้งศพ’ คำว่า ฉฺว้ะ
/ cɔːŋ⁵/ มาจากภาษาพม่าว่า ๑๐๒: /caun⁵/ หมายถึง วัด และ อึ้ะ;๒าเอ้ะ,
/nik³-paːn²/ มาจากภาษาบาลีว่า นิพพาน หมายถึง ความดับสนิทแห่งกิเลส
และกองทุกข์

อู่ะ;๑๐๒: /tɔːj⁵-la-thaː⁵/ ‘ขบวนรถไฟ’ คำว่า อู่ะ; /tɔːj⁵/ มาจากภาษา
พม่าว่า ๐๒ /twɛː⁵/ หมายถึง ขบวน และ ๑๐๒: /la-thaː⁵/ มาจากภาษา
บาลี-สันสกฤต ว่า รถ หมายถึง ยานที่มีล้อสำหรับเคลื่อนไป

ตัวอย่าง คำยืมโดยการประสมคำระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤตกับภาษาอังกฤษ
เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
๑๐๒:๑,๑วื้ะ,	/jɔː ⁵ -kaː ² -ʔet ² /	‘โรคเอดส์’
๑๐๒:๑๑ะ;๑วื้ะ	/taːt ³ -ʔɛː ⁵ -sit ⁴ /	‘กรดเคมี’

๑๐๒:๑,๑วื้ะ, /jɔː⁵-kaː²-ʔet²/ ‘โรคเอดส์’ คำว่า ๑๐๒:๑, /jɔː⁵-kaː²/
มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตว่า โรค หมายถึง ภาวะความเจ็บป่วยของร่างกาย
และ ๑วื้ะ, /ʔet²/ มาจากภาษาอังกฤษว่า AIDS หมายถึง โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง
อันเนื่องมาจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง

๑๐๒:๑๑ะ;๑วื้ะ /taːt³-ʔɛː⁵-sit⁴/ ‘กรดเคมี’ คำว่า ๑๐๒:๑, /taːt³/
มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต ว่า ฐาตุ หมายถึง สารเนื้อเดียวล้วน และ ๑๑ะ;๑วื้ะ /
ʔɛː⁵-sit⁴/ มาจากภาษาอังกฤษว่า acid หมายถึง กรด

จากการศึกษาคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่ตั้งที่ยกตัวอย่างมา พบว่าภาษาบาลี-สันสกฤตดังกล่าวส่วนมากเป็นคำที่รับผ่านมาจากภาษาพม่า สามารถสรุปข้อสังเกตได้ 3 ประการ ดังนี้

1) ภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่ บางคำเขียนโดยใช้อักษรวิธีของภาษาไทยใหญ่ ถ่ายถอดตามเสียงของภาษาพม่า และยังคงออกเสียงตามภาษาพม่า นั้น เช่น คำว่า གཤམ་ /jɔː⁵-kaː²/ 'โรค ภาวะความเจ็บป่วยของร่างกาย' เป็นภาษาบาลี-สันสกฤตที่ชาวไทใหญ่รับมาจากภาษาพม่า คือ གཤམ་ /jɔː⁵-gaː²/ แต่ในภาษาพม่านั้นออกเสียงตัว ག / l / เป็น / j / ซึ่งตรงกับรูป ག / j / ของภาษาไทยใหญ่ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า གཤམ་ /jɔː⁵-kaː²/ ในภาษาไทยใหญ่เป็นคำที่รับมาจาก གཤམ་ /jɔː⁵-gaː²/ ในภาษาพม่า และยังคงออกเสียงตามภาษาพม่า

2) ภาษาบาลี-สันสกฤตในคำประสมของภาษาไทยใหญ่ บางคำเขียนโดยใช้อักษรวิธีของภาษาไทยใหญ่ถ่ายถอดตามรูปคำของภาษาพม่า แต่ออกเสียงตามเสียงของภาษาไทยใหญ่ เช่น คำว่า རྒྱལ་ /ta-laː⁵/ 'ธรรม, กฎหมาย' เป็นภาษาสันสกฤตที่ชาวไทใหญ่รับมาจากภาษาพม่า คือ རྒྱལ་ /tə-jaː⁵/ แต่ได้นำมาเขียนโดยใช้ རྒྱ / -l / ซึ่งเป็นรูปเชิงของ ག / l / ในภาษาไทยใหญ่ แทนรูปอักษร ག / l / ในภาษาพม่า ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า རྒྱལ་ /ta-laː⁵/ ในภาษาไทยใหญ่เป็นคำที่รับมาจาก རྒྱལ་ /tə-jaː⁵/ ในภาษาพม่า แต่ออกเสียงตามเสียงของภาษาไทยใหญ่

3) เมื่อมีการยืมคำบาลี-สันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทยใหญ่แล้วก็จะใช้วิธีการเรียงรูปคำตามแบบของภาษาไทยใหญ่ คือ นำส่วนหลักมาไว้หน้าส่วนขยาย

3. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการยืมคำ

ในส่วนความเชื่อของชาวไทใหญ่นั้นแต่เดิมเป็นกลุ่มชนที่นับถือผี ต่อมาก็รับเอาพุทธศาสนาเข้ามาภายหลัง Yod Santasombat (2002: 172) กล่าวว่า “พุทธศาสนาในชีวิตประจำวันของคนไทใหญ่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากพม่า กษัตริย์หรือโรชาของพม่าหันมานับถือพุทธศาสนา เมื่อปี พ.ศ.1058 และมีบทบาทสำคัญช่วยให้พุทธศาสนาเริ่มแทรกซึมเข้าสู่ดินแดนส่วนต่าง ๆ ของพม่าอย่างรวดเร็ว เมื่อบาซินหนองปราบปรามเมืองต่าง ๆ ของคนไทในรัฐฉานจนราบคาบลงในปี พ.ศ.1562 คนไทในรัฐฉานก็เริ่มหันมานับถือพุทธศานานิกายเถรวาทตามอย่างพม่า” และการที่ไทใหญ่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่ามายาวนาน ก็มีส่วนทำให้รับคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตจำนวนหลายคำผ่านภาษาพม่าอีกด้วย ซึ่งทำให้คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตเหล่านั้นมีเสียงใกล้เคียงกับภาษาพม่า

นอกจากนี้แล้ว พุทธศาสนาและความเชื่อในพุทธศาสนายังมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อวิถีชีวิตและโลกทัศน์ของคนไทใหญ่อย่างมาก จนทำให้นักวิชาการบางท่าน (Santasombat, 2002: 169) เสนอว่า “ความเป็นไทกับการนับถือศาสนาพุทธนั้นเป็นสิ่งเดียวกัน พุทธศาสนายังรากฝังลึกลงในวัฒนธรรม ศิลปะ ดนตรี สถาปัตยกรรม ระบบความเชื่อและวิถีคิดของคนไท และยังคงมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตทางสังคม และวัฒนธรรมของคนไทสืบมาจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมของคนไทได้รับอิทธิพลจากความเชื่อในพุทธศาสนา พิธีกรรมสำคัญ ๆ ตลอดจนงานบุญ งานกุศล และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และชีวิตประจำวันของคนไท ล้วนแล้วแต่ผูกพันกับพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น ดังนั้น คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตซึ่งเป็นคำที่มาพร้อมกับพุทธศาสนา จึงมีอิทธิพลในภาษาไทยใหญ่ในหลายด้าน อาทิ ด้านศาสนา ประเพณี พิธีกรรม วิชาการ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เป็นต้น”

ตัวอย่างคำยืมที่มาจากปัจจัยด้านศาสนา เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
၈၆,၈၇	/kam ² -ma: ⁴ /	‘กรรม’
၈၇,၈၉	/tsa: ² -ka: ⁴ /	‘จาคะ’

၈၆,၈၇ /kam²-ma:⁴/ มาจากคำในภาษาบาลีว่า กम्म หมายถึง กรรม การกระทำ การงาน การกระทำที่ส่งผลร้ายมาจนถึงปัจจุบันหรือต่อไปในอนาคต

၈၇,၈၉ /tsa:²-ka:⁴/ มาจากคำในภาษาบาลี ว่า จาคะ หมายถึง การสละ การให้ปัน

นอกจากปัจจัยทางพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นปัจจัยโดยตรงที่ทำให้เกิดคำยืมบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่แล้ว ก็ยังมีปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาที่ทำให้คำยืมบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งคำยืมที่มาจากปัจจัยนี้มีทั้งคำยืมที่เป็นคำศัพท์ทางประเพณี พิธีกรรม ตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ

ตัวอย่างคำยืมที่มาจากปัจจัยด้านศาสนา เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
၈၆;၈၇,	/khaw ⁵ -wa: ² /	‘เข้าพรรษา’
၈၇;၉၁;	/ho: ⁵ -ta-la: ⁵ /	‘สวดพระธรรม’
၉၁;၁၁၆,၁၀၇;	/khen ³ -sa:η ² -put ³ /	‘หิ้งบูชาพระอุปคุต’

๑ธฺ;๑, /khaw⁵-wa:²/ ‘เข้าพรรษา’ คำว่า ๑ธฺ; /khaw⁵/ หมายถึง เข้า ๑, /wa:²/ มาจากคำในภาษาบาลี-สันสกฤตว่า วสฺส , วรฺษ หมายถึง พรรษา หรือ ช่วงระยะเวลา 3 เดือนในฤดูฝน ‘เข้าพรรษา’ เป็นประเพณีทางพุทธศาสนาที่พระสงฆ์จะต้องอยู่ประจำที่เป็นเวลา 3 เดือนในฤดูฝน

๑ฐฺ;๑, /ho:⁵-ta-la:⁵/ ‘สวดพระธรรม’ ๑ฐฺ; /ho:⁵/ หมายถึง อ่าน สวด ท่อง ๑, /ta-la:⁵/ มาจากภาษาสันสกฤตว่า ธฺรฺม หมายถึง คำสั่งสอนและหลักปฏิบัติในศาสนา ‘สวดพระธรรม’ เป็นพิธีกรรมที่พระสงฆ์หรือจเรจะสวดให้เหล่าศรัทธาได้ฟังในช่วงวันสำคัญทางพุทธศาสนา

ธฺ;๑, ๑ธฺ;๑, /khen³-sa:n²-put³/ ‘หิ้งบูชาพระพุทธรูป’ คำว่า ธฺ; /khen³ / หมายถึง หิ้ง ชั้น ๑ธฺ;๑, /sa:n²/ หมายถึง เติริยม ๑ธฺ;๑, /put³/ มาจากภาษาบาลีว่า พุทฺธ หมายถึง พระพุทธรูป พระพุทธเจ้า ‘หิ้งบูชาพระพุทธรูป’ ภาษาไทยเรียกว่า ปราสาทพระ หรือ บูษบก คือ หิ้งใส่ของบูชาพระพุทธรูป ซึ่งสืบเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าเป็นการต้อนรับพระพุทธรูปเจ้าคราวเสด็จจากดาวดึงส์ในเดือน 11 ของไทใหญ่

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีส่วนทำให้มีการยืมคำภาษาบาลี-สันสกฤตเข้ามาใช้คือ ปัจจัยด้านการศึกษา ทั้งนี้เพราะการศึกษาดั้งเดิมของชาวไทยใหญ่คือการเรียนที่วัด ดังนั้น จึงปรากฏคำยืมบาลี-สันสกฤตในศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำนวนมาก ตัวอย่างคำยืม เช่น

ภาษาไทย	สัทอักษร	ความหมาย
ธฺ;๑, ๑ธฺ;๑	/wik ⁴ -tsa: ² /	‘วิชา’
๑ธฺ;๑๑ธฺ;๑	/a-phi: ⁴ -tha:n ² /	‘อภิธาน’

ธฺ;๑, /wik⁴-tsa:²/ มาจากคำในภาษาบาลีว่า วิชฺชา หมายถึง ความรู้, ความรู้ที่ได้ด้วยการเล่าเรียนหรือฝึกฝน

๑ธฺ;๑๑ธฺ;๑, /a-phi:⁴-tha:n²/ มาจากคำในภาษาบาลี-สันสกฤตว่า อภิธาน หมายถึง คำศัพท์, หนังสืออธิบายศัพท์เฉพาะเรื่อง

นอกจากนี้แล้ว ความทันสมัยและเทคโนโลยีของโลกปัจจุบันที่มีความรวดเร็วทางวิทยาการอย่างมากก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดมีการสร้างคำใหม่ ๆ โดยการนำคำยืมมาใช้เรียกสิ่งประดิษฐ์ที่เข้ามาในชีวิตประจำวันของชาวไทย ซึ่งหลายคำเป็นคำยืมบาลี-สันสกฤตประสมกับคำไทใหญ่ เช่น

ภาษาไทยใหญ่	สัทอักษร	ความหมาย
๐๑;๐๐;๐๐	/tsa:k ³ -sak ⁴ -kho: ⁵ /	เครื่องซักผ้า
๐๑;๐๐;๐๐	/tsa:k ³ -nap ⁴ /	เครื่องคิดเลข

๐๑; /tsa:k³/ มาจากคำยืมภาษาบาลี ว่า จุก หมายถึง เครื่องจักรกล ๐๐; /sak⁴-kho:⁵/ เป็นภาษาไทยใหญ่หมายถึง ซักผ้า ๐๑;๐๐;๐๐ /tsa:k³-sak⁴-kho:⁵/ หมายถึง เครื่องซักผ้า

๐๑; /tsa:k³/ มาจากคำยืมภาษาบาลี ว่า จุก หมายถึง เครื่องจักรกล ๐๐; /nap⁴/ เป็นภาษาไทยใหญ่หมายถึง นับ ๐๑;๐๐;๐๐ /tsa:k³-nap⁴/ หมายถึง เครื่องคิดเลข

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการศึกษาคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพเหตุการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาวไทยได้อย่างชัดเจน นอกจากนั้นกระแสความสนใจเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ “ไท” ที่มีมากขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาภาษาไทย ทั้งนี้เพราะชาวไทยนับว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญทั้งด้านแรงงานและวัฒนธรรมประเพณีอีกทั้งชาวไทยก็มียุ่จำนวนมากในหลายพื้นที่โดยเฉพาะจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทย

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การยืมคำแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทยได้อย่างชัดเจน เพราะมีการนำคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตมาใช้ในการสื่อสารทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งสืบเนื่องมาจากชาวไทยได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาโดยตรงมาจากพม่า ดังนั้นจึงปรากฏคำยืมบาลี-สันสกฤตจำนวนมากในภาษาไทย ทั้งที่เป็นคำยืมแบบวิธีการทับศัพท์และคำยืมบาลี-สันสกฤตที่รับผ่านภาษาพม่ามาอีกที

ในด้านลักษณะคำยืมบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยก็มีในหลายลักษณะคือ คำยืมที่เป็นคำเดี่ยว คำยืมเป็นการประกอบคำระหว่างภาษาไทยกับคำยืมบาลี-สันสกฤต และคำยืมเป็นการประกอบคำระหว่างคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตกับคำยืมในภาษาอื่น ซึ่งได้แก่ ภาษาพม่า และภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เมื่อมีการยืมคำเข้ามา

ใช้ในภาษาไทยใหญ่แล้วก็จะมีการเรียงลำดับคำตามแบบภาษาไทยใหญ่ คือ ส่วนหลักอยู่หน้าส่วนขยาย

นอกจากนี้แล้ว จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าการศึกษาคำยืมบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยใหญ่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยทางสังคมของกลุ่มชนชาวไทยใหญ่ที่ทำให้เกิดการรับคำยืมอีกด้วย ทั้งนี้เพราะพุทธศาสนามีบทบาทกับวิถีชีวิตของชาวไทยใหญ่มากมาย ดังนั้นคำยืมบาลี-สันสกฤตที่มาพร้อมกับพุทธศาสนา นอกจากจะมาจากปัจจัยทางศาสนาซึ่งเป็นปัจจัยโดยตรงแล้ว ก็ยังแทรกผ่านจากปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ปัจจัยทางการศึกษา และปัจจัยทางด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี ซึ่งคำยืมที่มาจากเทคโนโลยีสิ่งประดิษฐ์นี้หลายคำก็เป็นคำยืมบาลี-สันสกฤตที่นำมาประสมกับคำไทใหญ่

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันชาวไทยใหญ่นับว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญทั้งด้านแรงงานและวัฒนธรรมประเพณีอย่างมากในสังคมไทย ก่อปรกับชาวไทยใหญ่ก็มีอยู่จำนวนมากในหลายพื้นที่โดยเฉพาะในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทย ดังนั้น ภาษาไทใหญ่จึงกลายเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะภาษาเขียนที่ปรากฏในเอกสารและตามแผ่นป้ายในสถานที่ต่าง ๆ การศึกษาคำยืมในภาษาไทยใหญ่นี้จึงทำให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงทางภาษาของชาวไทยใหญ่ซึ่งเป็นชนชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ทางตอนเหนือของไทยได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาคำยืมในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทอื่น ๆ ได้ต่อไป

ข้อตกลงในการใช้สัญลักษณ์ภาษาไทยใหญ่

1. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยใหญ่มีดังนี้ พยัญชนะต้น

สัญลักษณ์	พยัญชนะไทใหญ่
/ k /	ဂ
/ kh /	ခ
/ ŋ /	င
/ ts /	တ
/ s /	ဆ
/ ñ /	န
/ t /	ထ
/ th /	တ
/ n /	ဓ

สัทสัญลักษณ์

/ p /
/ ph /
/ f /
/ m /
/ j /
/ r /
/ l /
/ w /
/ h /
/ ʔ /
/ c /
/ ch /
/ sh /

พยัญชนะไทใหญ่

ဝ
ဃ
ဣ
မ
လ
ရ
လ
ဝ
ဂ
ဏ
ချ
ချ
သျ

พยัญชนะสะกด

สัทสัญลักษณ์

/ k /
/ t /
/ p /
/ ɲ /
/ n /
/ m /
/ y /
/ w /

พยัญชนะสะกดไทใหญ่

ဂ်
ဝ်
ဝ်
င်
ခ်
မ်
မ်
ဝ်
ဝ်

พยัญชนะควบกล้ำ

สัทสัญลักษณ์

- j
- r
- w

พยัญชนะควบกล้ำไทใหญ่

- ၂
[-
င

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยที่ปรากฏในรูปเขียนนั้น เมื่อออกเสียงจะกลายเป็นเสียงที่แยกพยางค์ เช่นคำว่า โฏฏะ ออกเสียงเป็น /ta⁵-la:⁵/ เป็นต้น

2. สัทสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงสระในภาษาไทย

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยเสียงสระในภาษาไทย

ส่วนของลิ้น ระดับของลิ้น	สระหน้า	สระกลาง		สระหลัง	
สูง	i	i:	ɨ	ɨ:	u
ค่อนข้างสูง	e	e:	ə	ə:	o
ค่อนข้างต่ำ	ɛ	ɛ:			ɔ
ต่ำ			a	a:	

สระเดี่ยว

สัทสัญลักษณ์

i:	ɨ
ɨ:	ɨ
u	u:
e	e:
ə	ə:
o	o:
ɛ	ɛ:
ɔ	ɔ:
a	a:

สระเดี่ยวในภาษาไทย

๐ ๑
๐ ๐
๐ ๐
๐ ๐
๐ ๐
๐ ๐
๐ ๐
๐ ๐
๐ ๐
๐ ๐

สระประสม

สัทสัญลักษณ์

ai:

สระประสมในภาษาไทย

๐

สระที่มีเสียงตัวสะกด

สัทสัญลักษณ์	สระที่มีเสียงตัวสะกดในภาษาไทยใหญ่
aj	<u> </u>
am	<u> </u>

3. สัทสัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยใหญ่มีดังนี้

สัทสัญลักษณ์	วรรณยุกต์ในภาษาไทยใหญ่
<u> </u> ¹	- (สามัญ)
<u> </u> ²	- , (เอก)
<u> </u> ³	- ; (โท)
<u> </u> ⁴	- . (ตรี)
<u> </u> ⁵	- : (สามัญพิเศษ)

References

- Chiang Mai Rajabhat University.(2009). **Tai Yai (Shan)-Thai Dictionary (พจนานุกรมไทใหญ่-ไทย)**. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University.
- Jantanakom, W. (1983). **Characteristics of Tai Yai (Tai O) in Mae Sai District, Chiang Rai Province (ลักษณะของภาษาไทยใหญ่ (ไตอ้อ) ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย)**. Master's dissertation, Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
- Khanthaphad, P. (2005). **A Study of Compound Words in Tai Yai (การศึกษาคำประสมในภาษาไทยใหญ่)**. Master's dissertation, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand.
- Kingkham, W. (2013). **Foreign Languages in Thai (ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย)** (2nd ed). Bangkok: Kasetsart University Press.
- Maneechukate, S. (2014). The Sanskrit Words in Indonesian Language and Thai Language (คำสันสกฤตในภาษาอินโดนีเซียกับในภาษาไทย: ความต่างในความเหมือน). **Journal of Humanities, Naresuan University**, 11(3) : 23-39.
- Pankhuenkhat, R. (1982). **Thai Dialects (ภาษาถิ่นตระกูลไทย)**. Nakhon Pathom: The Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University.
- Panthumetha, B. (1983). **Visiting Tai Homes in Shan State (กาเลหม่านไตในรัฐชาน)**. Bangkok: Thai Identity Promotion Committee, Secretariat of the Prime Minister.
- Phongphaibun, S. (1988). **Principles of the Thai Language (หลักภาษาไทย)**. Bangkok: WatanaPanich Publishing.

- Phumisak, C. (2001). **Etymology of the Terms Siam, Thai, Lao, and Khom, and the Social Characteristics of Nationalities** (ความเป็นมาของ คำ สยาม ไทย ลาว และ ขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ) (5th ed). Bangkok: Siam Publisher, Kledthai.
- Prasithrathsint, A. (1990). **Sociolinguistics** (ภาษาศาสตร์สังคม). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Ramitanondh, S., Somsawadj V., and Wichasin, R. (Eds). (1998). **Tai (ไท)**. Chiang Mai: Ming Muang Printing.
- Ruangchotiwit, P. (1992). **Analysis of Word Meanings** (การวิเคราะห์ความหมายของคำ). Chiang Mai: Department of Thai, Chiang Mai University.
- Saengponsit, W. (1981). **Foreign Languages in Thai** (ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย). Bangkok: Odeon Store.
- Santasombat, Y. (2000). **Elephant Stake: Identity Recreation in Tai Kong** (หลักช้าง: การสร้างใหม่ของอัตลักษณ์ไทในใต้คง). Bangkok: Amarin Book Center.
- Shan Culture and Education Central Committee (SCEC). (2002). **Picture Dictionary**. NHEC.
- Sao Tern Moeng. (1995). **Shan-English Dictionary**. Maryland: DP Dunwoody Press.
- Thammathi, S. (1995). **Tai Yai Tattoo** (ลายสักไทใหญ่). Chiang Mai: The Social Research Institute, Chiang Mai University.
- Wilawan, S. (1977). **Thai Exercises: Principles and Usage of Thai for the Senior High School Level** (แบบฝึกหัดภาษาไทย หลักและการใช้ภาษาไทย ชั้น ม.ศ.ปลาย). Bangkok: Watana Panich Publishing.
- _____. (2014). **The Shan Identity and the Adaptation of Shan Traditions, Ceremonies, and Beliefs in Chiang Mai** (อัตลักษณ์กับการปรับเปลี่ยนวิถีทางประเพณีพิธีกรรม และความเชื่อของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่). Doctor's dissertation, Burapha University, Chon Buri, Thailand.

